

Poczucie władzy a poczucie satysfakcji seksualnej w intymnych relacjach

Sense of power and sexual satisfaction in intimate relationships

Eugenia Mandal, Dagna Kocur

Zakład Psychologii Społecznej i Środowiskowej, Instytut Psychologii, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Streszczenie

Wstęp. Celem badań było określenie związku pomiędzy osobistym poczuciem władzy, a poczuciem seksualnej satysfakcji, postawą wobec powiązania władzy z seksem, orientacją wspólnotową i wymienną w relacjach seksualnych oraz płcią biologiczną i psychiczną.

Materiał i metody. Badania przeprowadzono w grupie 163 osób (84 kobiety i 79 mężczyzn). Średnia wieku w grupie badanej to $M = 29,02$ roku ($SD = 9,92$). W badaniach wykorzystano: Skalę Poczucia Władzy, Skalę Powiązania Władzy z Seksem, Test Związków Seksualnych oraz Inwentarz Płci Psychiczej.

Wyniki. Wśród kobiet odnotowano dodatnią korelację poczucia seksualnej satysfakcji z poczuciem władzy w relacji z partnerem. Poczucie władzy w relacjach z innymi, z rodziną, z przyjacielem i partnerem, okazało się istotnie korelować z orientacją wspólnotową w relacjach seksualnych. Poczucie satysfakcji seksualnej korelowało z psychiczną kobiecością wśród mężczyzn.

Wnioski. W intymnych relacjach poczucie władzy ogrywa istotną rolę. Wyniki dotyczące poczucia seksualnej satysfakcji mogą być wykorzystane w terapii par, terapii zaburzeń seksualnych czy psychoterapii małżeńskiej.

Słowa kluczowe: poczucie władzy, poczucie satysfakcji seksualnej, orientacja wspólnotowa i wymienna w relacjach seksualnych, płeć psychiczna

Seksuologia Polska 2015; 13 (1): 1–7

Abstract

Introduction. The aim of this research is to determine the relation between the personal sense of power and the sexual satisfaction, the attitude towards the relation between power and sexuality, the communal and exchange orientation in sexual relationships, sex and gender.

Material and methods. The research was conducted among a group of 163 people (84 female and 49 male). The mean age of the researched group was $M = 29.9$ ($SD = 9.92$). The research utilized: Sense of Power Scale, Power-Sexuality Relation Scale, Sexual Relationships Test and Sex Role Inventory.

Results. An upside correlation of sexual satisfaction and sense of power in a relationship with partner was found among women. The sense of power in relations with other people, family, friends and partner was found to significantly correlate with the communal orientation in sexual relationship. Among males the sexual satisfaction correlated with psychological femininity.

Conclusions. The power is important in intimate relationships. The results of the sexual satisfaction research might be used in practical fields such as couple therapy, sexual dysfunction therapy and psychotherapy.

Key words: sense of power, sexual satisfaction, communal and exchange orientation in sexual relations, gender

Polish Sexology 2015; 13 (1): 1–7

Wstęp

Związki władzy z seksualnością są różnorakie, wielopoziomowe, przejawiają się w bardzo różnych dziedzinach życia prywatnego i społecznego, są

również charakterystyczne prawie dla wszystkich kultur i epok. Kissinger pisał, że władza to największy afrodyzjak [1]. Władza jest obecna niemal we wszystkich relacjach interpersonalnych. Pojawia się między kolegami z pracy, sąsiadami, przyjaciółmi, członkami rodziny, także w bliskich związkach [2]. Konsekwencje posiadania lub podlegania władzy mają istotny wpływ na człowieka. Jak wykazały wy-

Adres do korespondencji: prof. zw. dr hab. Eugenia Mandal, Instytut Psychologii UŚ, ul. M. Grazyńskiego 53, 40–126 Katowice, tel. 32 359 97 71, e-mail: eugenia.mandal@us.edu.pl, dagna.kocur@us.edu.pl

Nadesłano: 30.04.2015

Przyjęto do druku: 15.08.2015

niki wielu badań, posiadanie władzy prowadzi do doświadczania bardziej pozytywnych oraz mniej negatywnych emocji, rozwija asertywne podejście do świata, pozwala doświadczać wyższego poczucia własnej wartości, fizycznego zdrowia i długowieczności [2–4]. Osobiste poczucie władzy wynika nie tylko z obiektywnych czynników o podłożu społecznym, które dają szczególne warunki jednostkom z większymi zasobami. Zmienne osobowościowe również odgrywają istotną rolę w determinowaniu tego, jak bardzo dana osoba czuje się „posiadająca władzę” (*powerful*). Dostojewski pisał, że ukryte poczucie potęgi bywa nieskończenie rozkoszniejsze niż jawna władza [1]. Osobiste poczucie władzy jest definiowane jako percepcja własnej zdolności do wpływania na inną osobę lub ludzi [5]. Przekonania jednostek na temat posiadanej przez nich władzy mogą formować faktyczny wpływ na innych ludzi, niezależnie od ich pozycji w strukturach społecznych. Przykładowo osoby, które postrzegają siebie jako posiadające władzę, zachowują się w sposób bardziej efektywny, zwiększając swoją faktyczną władzę [6–8]. Wyniki badań Andersona i wsp. [9] pokazały znaczące różnice indywidualne w osobistym poczuciu władzy, nawet kiedy jednostki zajmowały tę samą pozycję społeczną. Osoby badane, które zajmowały te same pozycje społeczne, a różniły się osobistym poczuciem władzy, wykazywały różnice między innymi ze względu na swój poziom ekstrawersji. Na przykład mieszkańcy domu studenckiego, którzy uzyskali identyczne wyniki oceny statusu w oczach współlokatorów, różnili się w swoim własnym poczuciu władzy w akademiku, co wynikało z ich indywidualnych cech osobowościowych [9].

Wyniki badań pokazują, że osoby posiadające władzę społeczną częściej podejmują kontakty seksualne z większą liczbą partnerów, częściej też stosują przemoc fizyczną i gwałt [1, 10]. Inne rezultaty badań wskazują natomiast na dodatnią korelację między posiadaniem władzy w intymnej relacji a odmawianiem współżycia — partner posiadający władzę częściej jest stroną odmawiającą współżycia [1, 11, 12]. Te dwie sytuacje są zasadniczo odmienne. Różnicują je: konsekwencje posiadania władzy (które są przyczyną rezultatów otrzymanych w pierwszym badaniu) oraz możliwości podejmowania swobodnych decyzji, które dają posiadanie władzy w danej relacji (będące przyczyną wyników w badaniu wspomnianym w drugiej kolejności).

Poczucie satysfakcji seksualnej rozumiane jako ogólne zadowolenie z życia seksualnego jest jedną z najistotniejszych zmiennych opisujących całość życia seksualnego jednostki [13, 14]. Badania Izdebskiego pokazały, że ponad 80% Polaków deklaru-

je zadowolenie z życia seksualnego, nie odnotowano różnic w wypowiedziach kobiet i mężczyzn [15]. Wyniki badań Bancrofta [16] pokazały, że najważniejsze dla zadowolenia seksualnego kobiet jest poczucie bliskości emocjonalnej z partnerem. Zmiennymi prognozującymi wyższe poczucie satysfakcji seksualnej u obu płci są: zdrowie psychiczne, częstość aktywności seksualnej oraz atrakcyjność seksualna partnera. Z badań Laumann i wsp. [17] wynika, że osoby posiadające jednego partnera seksualnego są bardziej zadowolone niż osoby mające więcej partnerów bądź nieposiadające żadnego partnera seksualnego.

W niniejszym badaniu podjęto próbę określenia zależności pomiędzy osobistym poczuciem władzy a poczuciem seksualnej satysfakcji oraz postawą wobec władzy w relacjach seksualnych, orientacją wspólnotową lub wymienną w relacjach seksualnych.

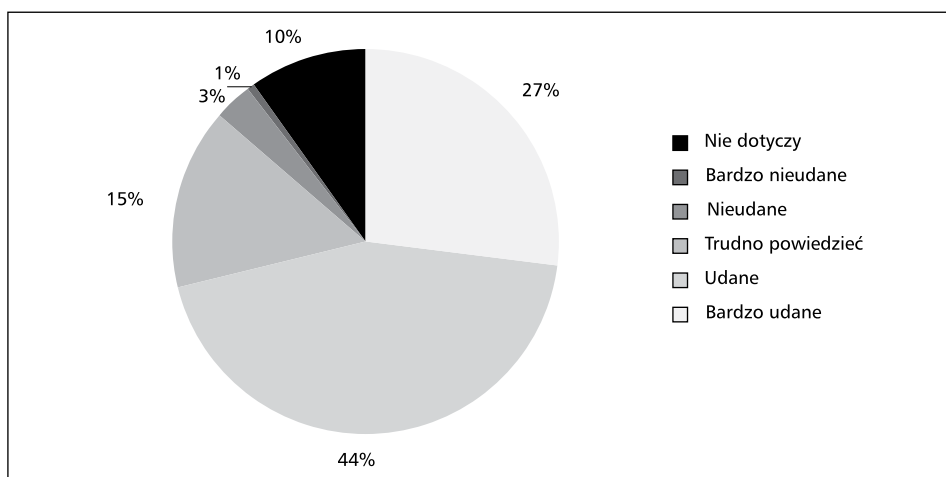
Materiał i metody

Badana grupa

Grupę badaną stanowiły 163 osoby: 84 kobiety i 79 mężczyzn. Średni wiek w grupie badawczej wyniósł 29,02 lat (SD = 9,92), od 18 do 56 lat. Najwięcej badanych pozostawało w związku małżeńskim — 33,33% (n = 55), nieco mniej było w związku nieformalnym trwającym dłużej niż rok — 29,7% (n = 49), 21% (n = 34) badanych było singlami, 13% (n = 22) pozostawało w związku krótszym niż rok, a 2% (n = 3) inaczej określiło swoją relację. Badani pochodzili przeważnie z miast liczących od 10 do 100 tys. mieszkańców (47%, n = 77), 30% (n = 49) pochodziła z miast od 100–500 tys. 13% (n = 21) z miast poniżej 10 tys. mieszkańców, 6% (n = 10) badanych mieszkała na wsi, a 4% (n = 6) pochodziła z miast powyżej 500 tys. mieszkańców. Wykształcenie średnie posiadało 58% (n = 94) badanych, wyższe 40% (n = 65), a wykształcenie zawodowe 2% (n = 4).

Narzędzia badawcze

Skala Poczucia Władzy ([5] tłumaczenie własne). Jest przeznaczona do badania osobistego poczucia władzy. Składa się z dwóch części. Najpierw osoba przeprowadzająca badanie wybiera płaszczyznę (relację), której ma dotyczyć badanie. Przykładowo: *W moich relacjach z innymi...; W mojej relacji z moim partnerem (w bliskim związku)...; W mojej relacji z moim kierownikiem...* lub inne. Po określeniu relacji, której dotyczy badanie, osoba badana ustosunkowuje się do 8 twierdzeń dotyczących różnych przejawów władzy (np.: *Mogę sprawić, żeby słuchali*

Rycina 1. Poczucie seksualnej satysfakcji badanych

tego, co mam do powiedzenia; Mogę sprawić, żeby zrobili to, czego chcę). Badany udziela odpowiedzi na skali od 1 (zdecydowanie się nie zgadzam) do 7 (zdecydowanie się zgadzam). Im wyższy wynik, tym większe poczucie władzy. Rzetelność narzędzia wynosi $\alpha = 0,84$ [5].

Skala Powiązania Władzy z Seksem ([18]; tłumaczenie własne). Narzędzie to bada jawną postawę wobec związku władzy z seksem, czyli przekonanie osób badanych, iż w akcie seksualnym zawiera się relacja władzy: dominacja lub submisja. Są to twierdzenia: *Podczas seksu jedna osoba zazwyczaj kieruje drugą; Seks to sytuacja, w której jedna osoba podporządkowuje się woli drugiej osoby*. Rzetelność narzędzia wynosi $\alpha = 0,84$ [18].

Test Związków Seksualnych ([20] wersja polska: za: [19]). Narzędzie to służy do mierzenia orientacji „wspólnotowej” lub „wymiennej” w relacji seksualnej. Test składa się z dwóch skal. Pierwsza to Relacje Seksualne Oparte na Wymianie, w skład której wchodzi następujące twierdzenia: *Gdy z kimś się kocham, zwykle oczekuję czegoś w zamian. Gdy ktoś otrzymuje od kogoś przyjemność seksualną, powinien natychmiast odwdziżyć się drugiej osobie*. Druga skala to Relacje Seksualne Jako Wspólnota, w skład której wchodzi następujące twierdzenia: *Gdybym z kimś się kochał, brałbym pod uwagę potrzeby i uczucia tej osoby. Sądzę, że kochankowie powinni czasem zadać sobie trochę trudu, by być bardziej wrażliwymi na potrzeby partnera. Wysoki wynik w danej skali świadczy o wysokim natężeniu wspólnotowości lub wymienności*. Skale mają następującą rzetelność: Relacje Seksualne Oparte na Wymianie $\alpha = 0,58$, Relacje Seksualne Jako Wspólnota $\alpha = 0,79$ [19, 20].

Inwentarz Płci Psychologicznej (IPP) — opracowany przez Kuczyńską [21]. Jest to polska adaptacja

The Bem Sex Roles Inventory autorstwa Bem [22]. Składa się z 35 itemów; 15 przymiotników tworzy Skalę Kobiecości dotyczącą kulturowego stereotypu kobiecości. Są to na przykład: *wrażliwy, troskliwy, łagodny*. 15 tworzy Skalę Męskości dotyczącą kulturowego stereotypu męskości. Są to przykładowo: *dominujący, niezależny, rywalizujący*. 5 to pozycje buforowe: *odpowiedzialny, przyjacielski, wiarygodny*. Skale wchodzące w skład inwentarza mają następującą rzetelność: kobiecości ($\alpha = 0,81$), męskości ($\alpha = 0,83$) [21, 22].

Poczucie satysfakcji seksualnej (metoda własna) mierzone było na skali: Oceń swoje życie seksualne, wybierając odpowiedzi od 0 do 5: 0 — Nie dotyczy (dla osób, które aktualnie nie prowadzą aktywnego życia seksualnego); 1 — Bardzo nieudane; 2 — Nieudane; 3 — Nie mam zdania; 4 — Udane; 5 — Bardzo udane.

Wyniki

Wyniki pokazały, że poczucie satysfakcji seksualnej u osób badanych wynosiło średnio $M = 3,64$ ($SD = 1,44$) na skali od 1 do 5. Rozkład wyników zaprezentowano na rycinie 1.

Porównanie wyników kobiet i mężczyzn w zakresie poczucia satysfakcji seksualnej, oraz podejścia do relacji seksualnej nie pokazały istotnych statystycznie różnic. Natomiast istotne na poziomie trendu statystycznego okazały się różnice między płciami w zakresie postawy względem powiązania władzy i seksu: mężczyźni ($M = 27,96$) uzyskali nieco wyższe wyniki niż kobiety ($M = 24,94$) $p = 0,06$ (tab. 1).

Analizy korelacji poczucia satysfakcji seksualnej z płcią psychiczną pokazały, że poczucie satysfakcji seksualnej koreluje z psychiczną kobiecością

Tabela 1. Poczucie satysfakcji seksualnej, postawa wobec władzy i seksu oraz orientacja w związku wśród kobiet i mężczyzn

	Mężczyźni		Kobiety		t	p
	M	SD	M	SD		
Poczucie satysfakcji seksualnej	3,57	1,51	3,70	1,38	-0,59	0,56
Związek: władza-seks	27,96	10,86	24,94	9,29	1,913	0,06
Relacje seksualne oparte na wymianie	23,37	3,70	23,51	3,85	-0,24	0,81
Relacje seksualne jako wspólnota	33,01	4,52	33,69	4,90	-0,92	0,36

Tabela 2. Korelacje płci psychicznej, postawy wobec związku władzy i seksu, orientacji w związku oraz poczucia władzy z poczuciem satysfakcji seksualnej z uwzględnieniem płci biologicznej

	Poczucie satysfakcji seksualnej		
	Kobiety (n = 84)	Mężczyźni (n = 79)	Ogółem (n = 163)
Kobiecość	0,08	0,24*	0,17*
Męskość	0,07	-0,02	0,02
Związek: władza-seks	-0,18†	-0,03	-0,11
Relacje seksualne oparte na wymianie	-0,10	0,04	-0,02
Relacje seksualne jako wspólnota	0,17	0,10	0,14†
Poczucie władzy			
(1) z innymi	0,10	-0,11	0,00
(2) z rodziną	-0,06	0,11	0,03
(3) z kolegami z pracy	0,04	0,05	0,04
(4) z przyjacielem	-0,01	-0,26*	-0,14†
(5) z matką	-0,05	0,06	0,00
(6) z partnerem	0,35**	0,10	0,22**
(7) z kierownikiem	-0,03	-0,10	-0,07

** p < 0,01; * p < 0,05; † p < 0,10 (two-tailed)

jedynie wśród mężczyzn ($r = 0,24$). Dodatkowo odnotowano ujemną korelację poczucia satysfakcji seksualnej z poczuciem władzy w relacji z przyjacielem tylko u mężczyzn ($r = -0,26$).

W aspekcie władzy wśród kobiet zaobserwowano korelację poczucia satysfakcji seksualnej z poczuciem władzy w relacji z partnerem w bliskim związku ($r = 0,35$). Jedynie wśród kobiet ujawniła się ujemna korelacja poczucia satysfakcji seksualnej z przekonaniem, iż w akcie seksualnym zawiera się relacja władzy, tylko jednak na poziomie trendu statystycznego ($r = -0,18$). Na poziomie trendu statystycznego pojawiła się także zależność poczucia satysfakcji seksualnej z orientacją wspólnotową w relacjach seksualnych ($r = 0,14$), niezależnie od płci biologicznej (tab. 2).

Analizy korelacji pokazały, że poczucie władzy w relacjach z innymi ($r = 0,19$), z rodziną ($r = 0,21$), z przyjacielem ($r = 0,30$) i partnerem ($r = 0,28$) istotnie koreluje z orientacją wspólnotową w relacjach seksualnych. Poczucie władzy w relacji z kolegami z pracy koreluje natomiast z orientacją wymienną w relacjach seksualnych ($r = 0,17$) (tab. 3).

Analizy korelacji płci psychicznej z postawą wobec związku władzy i seksu oraz orientacją

w bliskich związkach z uwzględnieniem płci biologicznej pokazały, że psychiczna męskość koreluje z przekonaniem, iż w akcie seksualnym zawiera się relacja władzy, jedynie wśród kobiet ($r = 0,23$). Kobiecość koreluje z orientacją wspólnotową w relacjach seksualnych ($r = 0,24$), lecz w tym przypadku jedynie wśród mężczyzn. Wśród mężczyzn również zaobserwowano korelację kobiecości z poczuciem władzy w relacjach z matką ($r = 0,35$) (tab. 4).

Dyskusja

Różnice między kobietami i mężczyznami, które zaobserwowano w badaniu, dotyczyły postawy względem powiązania władzy z seksem. Mężczyźni byli bardziej niż kobiety przekonani, że w akcie seksualnym zawiera się relacja władzy — związana z dominacją lub submisją. Można to wyjaśniać męską rolą seksualną, w której zawiera się aktywność, przewodzenie aktowi seksualnemu, bycie ekspertem, nauczycielem oraz głównym inicjatorem aktywności seksualnej [1, 23].

Męskość psychiczna korelowała dodatnio z postawą potwierdzającą obecność władzy w relacjach seksualnych jedynie wśród kobiet. Jest to związane

Tabela 3. Korelacje poczucia władzy z postawą wobec związku władzy i seksu oraz orientacją w bliskim związku

	Z innymi	Z rodziną	Z kolegami z pracy	Z przyjacielem	Z matką	Z partnerem	Z kierownikiem
Związek: władza–seks (a = 0,84)	0,04	-0,06	0,00	0,12	0,02	-0,03	-0,05
Relacje seksualne oparte na wymianie (a = 0,58)	-0,02	0,10	0,17*	-0,11	0,06	-0,12	0,04
Relacje seksualne jako wspólnota (a = 0,79)	0,19*	0,21**	0,12	0,30**	0,12	0,28**	-0,04

** p < 0,01; * p < 0,05; † p < 0,10

Tabela 4. Korelacje płci psychicznej z postawą wobec związku władzy i seksu oraz orientacją w bliskich związkach z uwzględnieniem płci biologicznej

	Kobiecość			Męskość		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Związek: władza–seks	0,02	-0,10	-0,09	0,23*	0,13	0,20*
Relacje seksualne oparte na wymianie	-0,11	0,03	-0,04	0,03	0,13	0,07
Relacje seksualne jako wspólnota	0,10	0,24*	0,18*	0,04	0,15	0,07

** p < 0,01; * p < 0,05; † p < 0,10

z cechami stereotypowo męskimi, jak na przykład: dominacja, niezależność czy eksperymentowanie w życiu seksualnym [21]. W przypadku, gdy kobiety przejawiają więcej stereotypowo męskich cech, częściej też postrzegają relacje seksualne jako związane z władzą.

Poczucie władzy w relacjach z innymi, z rodziną, z przyjacielem i z partnerem w bliskim związku korelowało istotnie z orientacją wspólnotową w relacjach seksualnych. Im bliższa relacja, tym większe prawdopodobieństwo, że będzie się ona opierała na podejściu wspólnotowym [20]. Poczucie władzy wiąże się z podejściem wspólnotowym w relacji. Osoby, które mają wysokie poczucie władzy, czyli czują się ważne dla partnera, czują, że mają na niego wpływ, są też bardziej skłonne dawać więcej z siebie i nie dokonywać wyłącznie bilansu zysków i strat w swoich intymnych związkach.

Psychiczna kobiecość korelowała dodatnio z postrzeganiem relacji seksualnych jako wspólnoty, jednak w tym przypadku jedynie wśród mężczyzn. To również może wynikać z cech stereotypowo kobiecych, takich jak: wrażliwość, troskliwość czy łagodność. Mężczyźni, którzy posiadają te cechy, są bardziej skłonni postrzegać relację seksualną jako wspólnotę, czyli nie liczyć bilansu zysków i strat, a skupiać się na potrzebach i przyjemności partnerki [19].

Osobiste poczucie władzy zostało poznane dopiero w niewielkim stopniu. Jak jednak wykazały wyniki badań, jest ono bardzo istotne, wpływa na myśli, uczucia i działania jednostki [5]. Można zatem założyć również wpływ na sferę seksualną danej

osoby. W niniejszym badaniu zaobserwowano korelacje poczucia satysfakcji seksualnej z poczuciem władzy w relacji z partnerem w bliskim związku, lecz tylko wśród kobiet. Im większe poczucie władzy, tym większe poczucie satysfakcji seksualnej. Taki stan rzeczy mogą przykładowo wyjaśniać badania Bancrofta [24], w których pytano kobiety o elementy istotne dla ich poczucia satysfakcji seksualnej. Odpowiedzi uzyskane w tym badaniu, poczynsz od najwyższej ocenianych, to: „czuć się emocjonalnie blisko partnera”, „zadowolenie seksualne partnera”, „swobodnie rozmawiać z partnerem o sprawach seksu” i na końcu „mieć orgazm”. Kolejność ta pokazuje jak ważna jest dla kobiet relacja z partnerem w odniesieniu do stosunkowo nie istotnego orgazmu, który pojawił się na końcu wymienianych elementów istotnych dla poczucia satysfakcji seksualnej [16]. Gdy kobiety czują, że mają władzę w relacji z partnerem, to także czują się ważne dla niego, i że ich emocje i pragnienia są dla niego istotne, co może zwiększać ich poczucie satysfakcji seksualnej.

Ujemna korelacja poczucia satysfakcji seksualnej z przekonaniem, że w akcie seksualnym zawiera się relacja władzy, potwierdza doniesienia literatury dotyczące zmiennych warunkujących poczucie satysfakcji seksualnej wśród kobiet [25]. Aby móc czerpać przyjemność z relacji seksualnej, kobiety najczęściej potrzebują poczucia równości i partnerstwa w relacji. Poczucie, że akt seksualny wiąże się z posiadaniem władzy czy relacją wymienną prawdopodobnie obniża poczucie satysfakcji seksualnej, lecz należy tu odróżnić preferencje

seksualne związane z dominacją lub uległością. Fantazje seksualne dotyczące dominacji występują zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, częstsze są jednak wśród mężczyzn [25, 26]. Fantazje seksualne dotyczące uległości również występują zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn [27]. Vohs i wsp. [28] stwierdzili natomiast, że poczucie satysfakcji seksualnej jest bardziej związane z satysfakcją ze związku dla kobiet niż dla mężczyzn.

Doniesienia z literatury sugerują, że poczucie satysfakcji seksualnej kobiet i mężczyzn zależy od odmiennych czynników [29, 30]. McNulty i Fisher [31] uważają, że poczucie satysfakcji seksualnej kobiet jest związane z oczekiwaniami, podczas gdy męska satysfakcja seksualna jest bardziej związana z fizycznymi aspektami seksu, przykładowo częstotliwością aktywności seksualnej. W niniejszym badaniu poczucie satysfakcji seksualnej okazało się korelować z kobiecą płcią psychiczną, lecz jedynie wśród mężczyzn. Wynik ten jest prawdopodobnie związany z elementami składowymi kobiecości, takimi jak: czułość, delikatność, troskliwość, uczuciowość, empatia czy wrażliwość na potrzeby innych. Elementy te mogą wpływać znacząco na jakość relacji seksualnych [23].

W badaniu zaobserwowano również różnice ze względu na zmienną, jaką jest prowadzenie aktywnego życia seksualnego. Wyższe poczucie satysfakcji seksualnej zaobserwowano wśród osób aktywnych seksualnie. Taki wynik jest zgodny z badaniami, które ukazują istnienie korelacji dodatniej pomiędzy zadowoleniem z życia seksualnego a częstością aktywności seksualnej zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet [17]. Zależność dotycząca częstości aktów seksualnych oraz zadowolenia z życia seksualnego u kobiet jest jednak dyskusyjna. Bancroft [16] podkreśla, że być może nie chodzi tu o samą aktywność seksualną, lecz o to, że partner, chcąc współżyć z kobietą, okazuje jej zainteresowania czy pożądanie.

Osoby aktywne seksualnie miały również wyższe poczucie władzy w relacjach z partnerem. Zgodnie z definicją osobistego poczucia władzy jako percepcji własnej zdolności do wpływania na innych ludzi [5] wydaje się to wynikać przynajmniej z dwóch możliwości. Po pierwsze, osoby prowadzące aktywne, udane życie seksualne znajdują się często w udanej relacji, a taka będzie się charakteryzować wyższym poczuciem władzy. Osoba w takim związku ma poczucie, że partner się nią interesuje, jej potrzeby są ważne i zaspokajane. Po drugie, może się to wiązać z manipulacją dostępnością seksualną. Zdarza się też, że partnerzy mogą wykorzystywać zbliżenia

do osiągnięcia konkretnych celów, materialnych, finansowych, emocjonalnych czy związanych z podejmowaniem wspólnych decyzji [1, 32]. Zależność aktywności seksualnej z postrzeganiem relacji seksualnych jako wspólnoty wydaje się jednak przeczyć temu kierunkowi.

Wnioski

1. Poczucie władzy w relacji z partnerem w bliskim związku koreluje z poczuciem seksualnej satysfakcji wśród kobiet.
2. Psychiczna kobiecość koreluje z poczuciem seksualnej satysfakcji wśród mężczyzn.
3. Przekonanie, że w akcie seksualnym zawiera się relacja władzy, jest częstsze wśród mężczyzn.
4. Poczucie władzy w relacjach z innymi, z rodziną, z przyjacielem i partnerem koreluje z orientacją wspólnotową w relacjach seksualnych.

Piśmiennictwo:

1. Mandal E. Miłość, władza i manipulacja w bliskich związkach. Warszawa 2008.
2. Keltner D., Gruenfeld D.H., Anderson C. Power, approach, and inhibition. *Psychol. Rev.* 2003; 110: 265–284.
3. Barkow J.H. Prestige and culture: a biosocial interpretation. *Current Anthropology* 1975; 16: 553–572.
4. Bugental D.B., Cortez V.L. Physiological reactivity to responsive and unresponsive children as moderated by perceived control. *Child. Dev.* 1988; 59: 686–693.
5. Anderson C., John O.P., Keltner D. The personal sense of power. *J. Pers.* 2012; 80: 313–344.
6. Bandura A. Social cognitive theory of personality. In: Pervin L.A., John O.P. (red.). *Handbook of personality: Theory and research*. New York 1999; 154–196.
7. Bugental D.B., Lewis J.C. The paradoxical misuse of power by those who see themselves as powerless: How does it happen? *Journal of Social Issues* 1999; 55: 51–64.
8. Mowday R.T. The exercise of upward influence in organizations. *Administrative Science Quarterly* 1978; 23: 137–156.
9. Anderson C., John O.P., Keltner D., Krings A.M. Who attains social status? Effects of personality and physical attractiveness in social groups. *J. Pers. Soc. Psychol.* 2001; 81: 116–132.
10. Buss D.M. *Psychologia ewolucyjna: jak wytłumaczyć społeczne zachowania człowieka?* Gdańsk 2001.
11. Blumstein P., Schwartz P. *American couples: money, work and sex*. Morrow, New York 1983.
12. Gray-Little B., Burks N. Power and satisfaction in marriage: a review and critique. *Psychol. Bull.* 1983; 93: 513–538.
13. Malewska H. *Kulturowe i psychospołeczne determinanty życia seksualnego*. Warszawa 1969.
14. Gapić L. *Psychospołeczne aspekty zachowania seksualnego*. W: Imieliński K. (red.). *Seksuologia społeczna*. Warszawa 1984.
15. Izdebski Z. *Seks Polaków w Internecie. Raport Polpharmy na temat seksualności Polaków w Internecie. Materiały informacyjne dla mediów*. Centrum Badań Marketingowych Indicator, Warszawa 2010; 56.
16. Bancroft J., Long J.S., McCabe J. Sexual well-being: a comparison of U.S. black and white women in heterosexual relationships. *Arch. Sex. Behav.* 2011; 40: 725–740.

17. Laumann E.O., Gagnon J.H., Michael R.T., Michaels S. The social organization of sexuality: Sexual practices in the United States. University of Chicago Press, Chicago 1994.
18. Chapleau K.M., Oswald D.L. Power, sex, and rape myth acceptance: testing two models of rape proclivity. *J. Sex Res.* 2010; 47: 66–78.
19. Janda L.H. Twój miłosny autoportret: 24 testy psychologiczne dotyczące miłości, seksu i związków. Warszawa 2003.
20. Hughes T.G., Snell W.E. Communal and exchange approaches to sexual relations. *Annals of Sex Research* 1990; 3: 149–163.
21. Kuczyńska A. Płeć psychologiczna. Podstawy teoretyczne, dane empiryczne oraz narzędzia pomiaru. *Przegląd Psychologiczny* 1992; 35: 237–247.
22. Bem S.L. Androgyny and gender schema theory. A conceptual and empirical integration. *Symposium on Motivation, Nebraska* 1984; 32: 179–226.
23. Brannon L. Psychologia rodzaju: kobiety i mężczyźni — podobni czy różni. Gdańsk 2002.
24. Bancroft J. Seksualność człowieka. Wrocław 2011.
25. Hsu B., Kling A., Kessler C., Knapke K., Diefenbach P., Elias J.E. Gender differences in sexual fantasy and behavior in a college population: a ten-year replication. *J. Sex Marital. Ther.* 1994; 20: 103–118.
26. Knafo D., Jaffe Y. Sexual fantasizing in males and females. *Journal of Research in Personality* 1984; 18: 451–462.
27. Hawley P.H., Hensley W.A. Social dominance and forceful submission fantasies: Feminine pathology or power? *J. Sex Res.* 2009; 46: 568–585.
28. Vohs K.D., Catanese K.R., Baumeister R.F. Sex in “his” versus “her” relationships. W: Harvey J.H., Wenzel A., Sprecher S. (red.), *Handbook of sexuality in close relationships*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers, Mahwah 2004; 455–474.
29. Haavio-Mannila E., Kontula O. Correlates of increased sexual satisfaction. *Arch. Sex. Behav.* 1997; 26: 399–419.
30. Laumann E.O., Paik A., Glasser D.B. i wsp. A cross-national study of subjective well-being among older women and men: Findings from the global study of sexual attitudes and behavior. *Arch. Sex. Behav.* 2006; 35: 145–161.
31. McNulty J.K., Fisher T.D. Gender differences in response to sexual expectancies and changes in sexual frequency: A short-term longitudinal study of sexual satisfaction in newly married couples. *Arch. Sex. Behav.* 2008; 37: 229–240.
32. Meston C.M., Buss D.M. Dlaczego kobiety uprawiają seks: motywacje seksualne – od przygody po zemstę. Smak Słowa, Spot 2010.